

יידישע

פעסטער צייטונג

דיווענס כלתום עיישנים
ריימאד וואכענטליך
פרייטאג 10 נובמ- קר. ע. 11

אויף דר. זע צייטונג קאנן מאן
יערען מאן
פרעזום עררען

№. 127. דרייצענטער יאהרונג. פעסט. מיטטוואך 9. השון התרמ"ב. Pest, den 9. November 1881.

אונזערע איינערטיגע פאליטיק.

וואהל זעלטען זינד פאן איינע פערטערע
דעם איינערטיגען מיניסטעריאום זאלבע אפע-
נע איינערטיגע אונד דייטליכע ערקלערונגען אבער
דען שטאנד דער איינערטיגען איינזעלענדיגען

דייטשען קאזער אין דאנען זואמטען. דער רוס-
שעקאזער פערזוכטע דיער ניכט מעהר, דייטשלאנד
פאן אונזערע מאנארכיע צו שיינען. אד ער דיעם
פיר אונטאלך איינזעהען. ער פערזוכטע בלאם.

טען היגע-האלטער האבען אבער אימאליען בע-
האף אונד ער פריינדשאפט. יא נראם
אנדראשי ניג נאך ווייטער אינדעם ער זאמטע:
דער קאני פאן אימאליען זעלבער מיסטע דא ווי-
ליכען נעגען פארשטייב בעשטיצען דאמיט
דעזעלבען יא ניכט פאן דען אימאליענישען ערזא-
ליצאנערען אבערשייטען ווערדען.

אונזערע איינערטיגע פאליטיק בערוהט פאר
אלעס אויך דעם פעסטען פריינדשאפט-בונדען
דער שאן יאר 10 יאהרען צווישען אונזערע מאנ-
ארכיע אונד דייטשלאנד בעשטערט. דעזער בעד
איז ניכט אויך איינעם ווערטהאלטען פאפירע אלס
איינע געזעט אפמאכונג וואדערן בעשטערט אן
וויקאליקייט אונד בעזערטען דאן אין דען לעזט-
טען 10 יאהרען אונטער א פיעלען ערנסטען ער-
העלטשטען. נאר אפ וואלטע רוסלאנד אונזער-
דער דעזער יאהרע דא אינטערעסען אונזערע
מאנארכיע אים צווינטע שיינען אונזער און-
טיגען איינפלוס נענעלך בעזערטען אינע ענדלעך
זאכאן אונזערע נאכע מאנארכיע אים דען א-
לען העבען אבער דא וואר עס אימטער דייטש-
לאנד וועלכעס דאן אונזער איינזעלענדיגע אונד
רוסלאנד אין פריינדשאפט. האלט אונד אין:
היהרע עסטערייך-אונגארן ניכט אין צווערטיגען.
רוסלאנד פערזוכטע אפטרעם אים מאנד דער
פריינדשאפט שיינען עסטערייך-אונגארן אונד
דייטשלאנד איינאונדער צו רויסען, וואס אבער
ניכט ניג. אויך אימאליען בעזערטען אין דען
לעזטען יאהרען ועדע דיר דארכעשטערע בענע-
נעוויס אים דא וועלכען פראיינען עסטערייך-
און דיר רויסען דא קאננען אבער עס ערדעוועט בענע-
פאללס פאן דייטשלאנד דען צווישן: היהרע עם-
טערייך-אונגארן ניכט אויך נון בענאן אויך אימא-
ליען דען פערזוך צו מאכען אונזערע מאנארכיע
אונד דייטשלאנד איינאונדער צו שרענגען, וואס
אויס אבער בענעפאללס ניכט נעלאנג.

דעסהאלב קאננט דען אויך דער פערטער-
טער אונזערעם איינערטיגען מיניסטעריאום מיט
ניאסטער ובערהיים אינע בעשטימטהיים ערקלע-
רען, דאס דא צוויי-קאזער-זואמטענקעפט אין
דאנען איינע פריינדשאפטליכע פערדהאלטען צו
דייטשלאנד ניכט אים מינדעסטען בערהרמ זא-
דען עהער נאך בעסטער בעפעסטען האבען.
דייטשלאנד בלייבט אין פיר אונטאל אונזער
ערדליכע אינע איינערטיגע פריינד וועט אלע
נענען-זעצע צווישען אים אונד רוסלאנד אייסצו-
גלייכע אונד צו שליסען. דעסהאלב קאננט
אויך הער פאן קאללא מיט בעשטימטהיים זא-
נען דאס פאן איינע זואמטענקעפט צווישען אונ-
זערעם מאנארכיען אונד דעם קאזער פאן רוסלאנד
נאר נע איינע העדע זאך אונד אויך פיעטע קיינע
רעדע דין קאנן, ווייל דא נאכטווענדעניש צו אי-
נער זאלען זואמטענקעפט נאר ניכט פארהא-
דען איז. ווי ווינשען וואהל רוסלאנד עהער אלס
פריינד דען אלס פריינד אבער צו איינעם בינד-
טעסע מיט רוסלאנד פיהלען ווי נאר קיין בע-
הרעם. דעסהאלב פערקלערטע אויך הער פאן
קאללא, דאס אונזער איינערטיגעם מיניסטעריאום
אויך איינע איינזעלענדיגען רוסלאנדס איהם צו
אונטערדריקונג דער ניהילטען צו פערדהעלען
ניכט איינעווען ווערדע איהם ערדליכע וואהל
דען אינאויסען רייכטמאן אלס אויך דען עסטער-
וויישישען רייכטמאן צו בעפראנען.

דאס ביהרעם צווישען אונזערע מאנארכיע
אונד דייטשלאנד בעזערטען דאן אלאו אים דא
פעסטעסטע פעסטען יא מיטטעל-איראקא נענען
אלע אנטערטע אונד אנדערשע. זא אפ פראק-
רויח אן דען וועדעשפרייטליכע קרוינע נענען
דייטשלאנד דענקען וואלטע מיסטע און אויך אן
אלס מיט דייטשלאנד פערזוכטע עסטערייך-
אונגארן הענקען. אונד זא אפ אימאליען אונד
רוסלאנד אונזערע מאנארכיע אן דען לייב טרע-
טען וואלטען, וואדערען זא פאן דייטשלאנדס
ניאם מאכט צוויקענעוועט.
אין לעזטערע צייט. אלס דא איינערען אוי-
הרען אן רוסלאנד אימטער אונד אימטער עיהם-
טער אויך נעפערהליכער איהרען. פיהלעט דער
נייט שייטע קאזער זעלבער דאס בערהאלטען ווע-
ניכטעס אן דייטשלאנד קיינע פריינד צו האבען,
אונד פיעלענעה דא פריינדשאפט דא צווישען
דעם דייטשען קאזער אונד זיינעם פאטער בע-
שטאנד פארזענענען. אונד זא קאם דער צייט
ווישישע קאזער אים איינעם אפטרעכטע מיט דעם

דאס ביהרעם צווישען אונזערע מאנארכיע
אונד דייטשלאנד בעזערטען דאן אלאו אים דא
פעסטעסטע פעסטען יא מיטטעל-איראקא נענען
אלע אנטערטע אונד אנדערשע. זא אפ פראק-
רויח אן דען וועדעשפרייטליכע קרוינע נענען
דייטשלאנד דענקען וואלטע מיסטע און אויך אן
אלס מיט דייטשלאנד פערזוכטע עסטערייך-
אונגארן הענקען. אונד זא אפ אימאליען אונד
רוסלאנד אונזערע מאנארכיע אן דען לייב טרע-
טען וואלטען, וואדערען זא פאן דייטשלאנדס
ניאם מאכט צוויקענעוועט.
אין לעזטערע צייט. אלס דא איינערען אוי-
הרען אן רוסלאנד אימטער אונד אימטער עיהם-
טער אויך נעפערהליכער איהרען. פיהלעט דער
נייט שייטע קאזער זעלבער דאס בערהאלטען ווע-
ניכטעס אן דייטשלאנד קיינע פריינד צו האבען,
אונד פיעלענעה דא פריינדשאפט דא צווישען
דעם דייטשען קאזער אונד זיינעם פאטער בע-
שטאנד פארזענענען. אונד זא קאם דער צייט
ווישישע קאזער אים איינעם אפטרעכטע מיט דעם

דאס ביהרעם צווישען אונזערע מאנארכיע
אונד דייטשלאנד בעזערטען דאן אלאו אים דא
פעסטעסטע פעסטען יא מיטטעל-איראקא נענען
אלע אנטערטע אונד אנדערשע. זא אפ פראק-
רויח אן דען וועדעשפרייטליכע קרוינע נענען
דייטשלאנד דענקען וואלטע מיסטע און אויך אן
אלס מיט דייטשלאנד פערזוכטע עסטערייך-
אונגארן הענקען. אונד זא אפ אימאליען אונד
רוסלאנד אונזערע מאנארכיע אן דען לייב טרע-
טען וואלטען, וואדערען זא פאן דייטשלאנדס
ניאם מאכט צוויקענעוועט.
אין לעזטערע צייט. אלס דא איינערען אוי-
הרען אן רוסלאנד אימטער אונד אימטער עיהם-
טער אויך נעפערהליכער איהרען. פיהלעט דער
נייט שייטע קאזער זעלבער דאס בערהאלטען ווע-
ניכטעס אן דייטשלאנד קיינע פריינד צו האבען,
אונד פיעלענעה דא פריינדשאפט דא צווישען
דעם דייטשען קאזער אונד זיינעם פאטער בע-
שטאנד פארזענענען. אונד זא קאם דער צייט
ווישישע קאזער אים איינעם אפטרעכטע מיט דעם

דאס ביהרעם צווישען אונזערע מאנארכיע
אונד דייטשלאנד בעזערטען דאן אלאו אים דא
פעסטעסטע פעסטען יא מיטטעל-איראקא נענען
אלע אנטערטע אונד אנדערשע. זא אפ פראק-
רויח אן דען וועדעשפרייטליכע קרוינע נענען
דייטשלאנד דענקען וואלטע מיסטע און אויך אן
אלס מיט דייטשלאנד פערזוכטע עסטערייך-
אונגארן הענקען. אונד זא אפ אימאליען אונד
רוסלאנד אונזערע מאנארכיע אן דען לייב טרע-
טען וואלטען, וואדערען זא פאן דייטשלאנדס
ניאם מאכט צוויקענעוועט.
אין לעזטערע צייט. אלס דא איינערען אוי-
הרען אן רוסלאנד אימטער אונד אימטער עיהם-
טער אויך נעפערהליכער איהרען. פיהלעט דער
נייט שייטע קאזער זעלבער דאס בערהאלטען ווע-
ניכטעס אן דייטשלאנד קיינע פריינד צו האבען,
אונד פיעלענעה דא פריינדשאפט דא צווישען
דעם דייטשען קאזער אונד זיינעם פאטער בע-
שטאנד פארזענענען. אונד זא קאם דער צייט
ווישישע קאזער אים איינעם אפטרעכטע מיט דעם

פערשיערענע ניוואנהויטען.

"(אונזער קראַנצ'רײַז) צום עמפֿאָהנט אונזערעם קראַנצ'רײַזען אין נאַרענ- בערג. אירע (זענענעברענע) זינד בערײַטע דיא נאָטהווענדיגסטען פֿאַרקערונגען געמאַכטען וואָר- דען. — דער קראַנצ'רײַז ווירד נעמליך און יענער גענענד גראַסע יאָרען אַבאַהאַלטען.

"(דיא בעקערהרונג ביסמארקס.) וויא וויר בערײַטע אים פֿאַרײַגען האַלטע אײספֿיהר- ליך מיטטערהײַט האַבען האַט זיך פֿירט ביס- מאַרק בעקערהרױט אײס דעם ווענפֿינד אײס נון אײן וועג- פֿירינד געױואָרען. ער זאָגט עס אַפֿשען הע- רױס, דאָס ער נון דאָס טרױבע דער אַנט-סעמיטען אונד גענען דיא ווערן אױפֿ'ס קעמפֿטע פֿעראַשטױע אונד דאָס ער דאָהין טראַכטען ווערדען. דאָס דיא ווערן און אױהרען רעכטען ניכט אײס מינדעסטען פֿער- קורצט ווערדען. דער נעסטרינג עמפֿטעט לאַרד" ווידעט דױערע געױערע האַבענע דעם פֿעראַשטױע אײסען גראַסערען לײטאָרטיקעל. אין דױערעם לײטאָרטי- קעל הױסט עס: "אײס יאָרע 1876 וואָר אײגענליך דיא אַנט-סעמיטישע געױענע גענען און ווערן אײסען גענען ביסמאַרק געױענע דעם פֿירטען ביסמאַרק טױגטע עס דאָמאַלע. מיט דען ווערן צו האַלטען, אונד ווילל ביסמאַרק מיט דען ווערן העלעט. זאָ וואָרדען זײנע גענענד אײס דיא גענענד דער ווערן דער וויסמאַרקער לעכטע דאָמאַלע מיט דען ווערן בלייבאָדער. לאַסקער, באַמבערנער אײס אַפֿשע- הױס אין בעסטער פֿײַנדשאַפֿט אונד דױערע ווײַסען פֿירינדע פֿירטען. וועלכע דיא אַנט-סעמיטען אַלס געױענעם- שױנעלע אונד אַלס באַזױנעט פֿערישען, טראַכטען גראַסע און דעם דױשטען פֿאַרלאַנגטע גענען דען שױנעלע דער באַזױנע אונד אינעמאָהנ-ביז-אײנעוועקעווען אײס. לאַס קער בראַכטע מיט אײנעביסמאַרקער שטרענגע דען אײנעמאָהנ-שױנעלע אײס פֿירישישען האַנדלעם- מיטטעריאָים צום פֿאַרלע אונד דאָ צײַגט עס זײ. דאָס ניכט דיא ווערן זאָרען דאָס דיא האַכע טען דױשטען אײסמאַרקטען זיך און דעם שױנע- דער געױענעווען. — דער אַפֿענעווען וועלכע שפראַך גענען דאָס טרױבע דער באַרױע, וועלכע ער אַלס אײנען "ניכט-ביים" בעזױנעווען. פֿילע דױשטע אײסמאַרקטען האַסטען דאָהער דיא ווערן ניכט ווילל דױערע באַזױנע זינד זאָרען ווילל דיא דיא אײגענליכען שױנעלע אײפֿערטען. — אַלס אַבער שפֿעטער פֿירטען ביסמאַרק וועלכער אײנע שױנעלעהאַפֿטע ווירטהשאַפֿט אײס רױכע פֿאַרנע- באַמטען דיא טראַכטען זײנע געױענע ווײַסען דער- פֿירטען אײס גענען דױערען ביסמאַרק-שױנעלע אײס. דױשע פֿערהאַרען דען רױכעקאַנצערע זאָ ווערן

דאָס ער נון וועלכער דאָס טרױבען דער אַנט-סע- מיטען גענען דיא ווערן שטילשטױענדיג דורכגעט. ביסמאַרק האַסטע וואָרלע ניכט דען יודישען שטאַמע אונד אײס ניכט דיא יודישע העלעוואָן זאָרען ניר זײנע יודישען גענענד. עס אײס שאַן אײס לעכען זאָ דאָס ווערן יעמאַנד אײנע פֿאַלקע-קלאַסע האַסט. זאָ דענקט ער פֿאַר אַללען און פֿאַר-אײגענען און דױע- זער פֿאַלקע-קלאַסע, וועלכע אײס פֿערהאַנדל- פֿערהאַסט זינד. וויאָ נון פֿירטען ביסמאַרק ניכט דיא ווערן אײנעוועקעווען זאָרען זײנע ווערן. נעמ- ליך זײנע גענען ער מיטטע, און האַסטען ווערע אַנט-סעמיטען אײנע נאָנין בעטמיטען קלאַסע דער ווערן אײס ווערן. נון ביאָ דען עמפֿטען דױש- טען רױכעס-טאַנע-וואַלען צײַגט עס זײ. דאָס ביס- מאַרק דען אײס ניכט טיש דאָרן. געמאָן האַבען ביאָ דען אַנט-סעמיטען צו האַלטען. דיא אַנט-סעמיטישע באַנדע אײס ביאָ דען וואַלען אונטער- לעגען: דער ווערן-ווערן פֿערהאַנדלע האַפֿ-פֿערהאַנדלע קער וועלכע אײס פֿירט וואַלע-געױענען רױכע- געפֿאַללען. דיא 40 מיליאָנען דױשטען וועלכער עיקלעטען זיך נון גענען דיא אַנט-סעמיטען. פֿירטען ביסמאַרק מאַכט אַלואָ קערהרט-אײס- אײס וואָרדען ווערדען ווערדען-פֿירטען. דױשטען האַט נון דער אַנט-סעמיטישע שױנעלע זײן גערע-ר-רױכט אב נון דערר שפֿאַכער ווערדען פֿאַר האַפֿע פֿעראַנט דיא פֿאַן זײנעם פֿערהאַנדלע אַמטע אַבער- זעטען וואָרדען אײסען ניכט — דאָס בלייבט זיך ציעמליך גלייך. טראַכטאָבע אײס עס דאָס ער פֿאַן דעם דױשטען פֿאַלקע מיט פֿעראַכטען אַבער-ווע- זען וואָרדען. יעדענפֿאַללע האַט זיך זעטען פֿירטען אײס וואָרדען אײסען ער זיך גענען זיך פֿאַר אײסען אײסען זאָרען זאָרען אײסען וואַלע דער וואַלע שפראַך ער זיך גענען זיך וואַלע דאָס טרױבען דער ווערן-העפֿטער אַבער אַנדערעווען אײס עס אײס וואַלע דאָס דיא ווערן דיא אײנעוועקעווען בעפֿאַרקערונג אײנעפֿאַר-הײ- לען אײס בערעטען. ווערדען מאָן גענען דיא ווערן ערביטטער אײס. וואָס אײנע פֿערהאַנדלע וועלכע בע- טױפֿטען און מיט אײס אײס בעפֿערהאַנדלע אַבער אײס דאָנקבאַרטיק דער ווערן קלאַנען. דיא ווערן אין פֿירטען וואָרדען און דאָר ניר דורכ מיין שױנעלען עמפֿאַפֿירטע אײס זאָרען זעטען דאָן צו מײנען הער- טױגסטען גענענען. געראַדע-דיא ווערן וועלכער דער- גען מיך דאָרען. דאָס אײס אײס אַנט-סעמיטען ווערדען. זאָ שפראַך פֿירטען ביסמאַרק פֿאַר דער וואַלע! — זעטען אַבער וועט ביסמאַרק ווערדען דיא פֿירטען אַפֿטע דער ווערן. אײנעוועקעווען אײס זעטען ביסמאַרק דאָרען ווערן ערביטטערען. דאָס ביאָ דען זײנע דױשטען רױכעס-טאַנע-וואַלען מיטטען זײנע גענענד געױענען וואָרדען — אײס ווילל

פֿאַרלעטאָן.

אײס אײנער אַנטערהאַנגענען וועלען.

(37-טע פֿאַרשטעטענען)

צוואַנציגסטעם קאַפֿיטעל. אַלס דיא אײסען בלינדע העלענע דאָס הױ דעם דער- ווס פֿערישען, אײס זיך נאָך דער וואַהנגען דער דאָרען צו בענעבען, ווער אײס אײנע פֿאַראַנעוועקענע דאָס צו: בלינדעם בלוטען-טערען; וואָרען געהט וואָ? דיא טראַכטען און דען בלוטען-קאָפֿ ניכט טער הערען. האַט דיא אַללע זײנע בלוטען שאַן פֿערישען? אַרער האַנדלעלעס דיא ניכט טער מיט בלוטען?" דױערע דאָס, וועלכע דאָס בלינדע טערען זאָ אַנ- יעדען, וואָר דיא וויליאָ דיא טאַכטער דעם אַניפֿאַס III, פֿאַן דער וויר אין דער צווייטען פֿאַרשטעטענען דױערע ער- צעהרונג אײספֿיהרליך בערעכטע האַבען. — וויליאָ וואָרדע פֿאַן אײסמאַרק בענליכעטע. אַלס העלענע שטױנענד דאָשטאָנד אונד ניכט אַנט- וואָרען קאַנצען, זאָגט אײס וויליאָ: "עראַנענדעס דיא דױשטען טער טער מיטען שטיכטע? אײס בן דיא טאַכטער דעם אײנפֿלוסיגען אַניפֿאַס." "און: ענטשולדיגען מיר (זאָגט העלענע), יא אײס עראַנענדע טען שאַן דעם אַנעס דױערע שטיכטע — גיין, ערלע וויליאָ, אײס האַבע קײנע בלוטען צו פֿערישען?" "יא, רױכט; (זאָגט וויליאָ) אײס האַרטע יא, דאָס דיך דער שאַנע דרום פֿאַן דױערע באַזױנען עררױן אַנעוועקעס האַסטען. אײס דױשע וואַר?" (וואָר דער לענער עס אײס דער

צווייטען פֿאַרשטעטענען קאַנצען, וואָר וויליאָ אין דרום ווער פֿערישען.) "אײס דױערע זעטען דער שאַנען דאָרען." — זאָגט העלענע. — "הױפֿעל: ווער וויליאָ) — אונד אײס דאָס ווער- ליך וואַר?" "וואָס קױסטען דיך דאָס? וואָס פֿלױדערט דיא דיא מיט דױערע אײסען טערען?" (שױע דער טאַכטער אַנ- רױפֿט זײנע טאַכטער וויליאָ און.) "קאַס, קױנע, מיט מיר! (זאָגט וויליאָ צו העלענע) בענען בױך; אײס האַבע דיך פֿילעלע צו פֿאַרנען." "און, אײס קאן אײסען אַבערען ניכט (זאָגט העלענע), עס אײס שפֿעט, אײס בן דיא דאָן ניכט זאָרען פֿירטען אײס מיטען עררױן געהאַרען." "גױן ניש! זאָ קאַסען פֿאַרנען; דיא בוש מיר דאָן שולדיג; אײס האַבע דיר פֿירער פֿילעלע בלוטען צו האָהען פֿירע אַנעוועקעס." "ערלע וויליאָ! אײס פֿאַלען דיר, טאַרען בענען אײס דיך." — זאָגט העלענע. — "ווערדען דױערע צױש בענען דער ווערדען צום ווערענעם ווערענען-הױפֿען הױפֿענע פֿירטען אַניפֿאַס זײנע שױכטער דאָרען. צו אײסען פֿירע בערעכטע דאָ- רעס, דאָס אײס בודער, וועלכע בן זעטען זאָ שױנע אונד מיטגעשטימטע וואָר, נון זאָ פֿאַרנען משהעס נעוואָ- דען אײס, וויא אײנע, דער בעיזעס זײנע שױמישען לײדענשאַפֿטען צו רױכע בראַכטען. דיא נאָ טען טאַרען דיך ווענען, בודער; וויא פֿאַרע בן אײס, דאָס אײס דיך ווערדען צו פֿירען פֿאַרע?"